

Tu ets Plataforma per Catalunya?

Anàlisi del partit, el seu discurs i com actuar des de la posició
de l'educador social

Pau Moner Pérez

*Primer van venir pels jueus,
i jo no vaig dir res, perquè no era jueu.
Després van venir pels comunistes,
i jo no vaig dir res, perquè no era comunista.
Després van venir pels sindicalistes,
i jo no vaig dir res, perquè no era sindicalista.
Després van venir per mi,
i ja no quedava ningú per defensar-me.*

Pastor Niemöller, víctima dels nazis: extret del portal unitat contra el feixisme.

RESUM:

Aquest article va dirigit als professionals de l'educació. La ultradreta s'està estenent per tot Europa. A Catalunya hi té una representació política important amb la Plataforma per Catalunya. Al llarg de l'article farem referència a la PxC, és a dir, des dels seus inicis fins a l'actualitat (2001-2014), i comentarem quins són els possibles motius pels quals la PxC ha tingut un auge de vots tant pronunciat i una alta representació en ajuntaments en un període de temps tant reduït. A més, s'anomenaran els partits amb els quals la Plataforma per Catalunya estableix més vincles i comparteix ideari per tal de contextualitzar i poder comprendre el seu discurs.

En el següent punt s'aborda la comprensió i l'anàlisi del discurs de la PxC, per així poder saber què transmet aquest partit i quins són els seus arguments. A més, tenir en compte la possible perillositat del seu discurs populista, xenòfob i anti-establishment i la transmissió de rumors que promou aquest discurs, la qual cosa causa confusió entre els ciutadans i pot arribar a ser el focus de conflictes comunitaris.

Finalment, es tractarà el discurs que hauria de tenir, generar, promoure el professional de l'educació enfront del discurs generat i transmès per la PxC i posteriorment per la població en general per així poder prevenir situacions de conflicte i generar consciència crítica promovent el qüestionament del discurs de dit partit.

PARAULES CLAU: Ultradreta, xenofòbia, populisme, anti-establishment, micro-converses.

RESUMEN:

Este artículo va dirigido a los profesionales de la educación. La ultraderecha se está extendiendo por toda Europa. En Catalunya tiene una representación política importante con la Plataforma per Catalunya. A lo largo del artículo haremos referencia a la PxC, es decir, des de sus inicios hasta la actualidad (2001-2014), y comentaremos cuales son los posibles motivos por los que la PxC ha tenido un auge de votos tan pronunciado y una alta representación en ayuntamientos en un periodo de tiempo tan reducido. Además, se nombraran los partidos con los cuales la Plataforma per Catalunya establece más vínculos

y comparte ideario con la finalidad de contextualizar y poder comprender su discurso. En el siguiente punto se abordará la comprensión y el análisis del discurso de la PxC, para así poder saber qué transmite este partido y cuáles son sus argumentos. Además, tener en cuenta el posible peligro de su discurso populista, xenófobo y anti-establishment y la transmisión de rumores que promueve este discurso, la cual cosa produce confusión entre los ciudadanos y puede llegar a ser el foco de conflictos comunitarios.

Finalmente, se tratará el discurso que debería tener, generar o promover el profesional de la educación frente al discurso generado y transmitido por la PxC y posteriormente por la población en general para así poder prevenir situaciones de conflicto y generar conciencia crítica promoviendo el cuestionamiento del discurso del partido.

PALABRAS CLAVE: Ultraderecha, Xenofobia, populismo, anti-establishment, micro-conversaciones.

ABSTRACT:

This article is addressed to education professionals. The extreme right politics is being extended around all Europe. There is a big representation in Catalonia with the political party "Plataforma per Catalunya". We will refer to PxC along this article, from their beginning until nowadays (2001-2014), and we will discuss what the possible causes are for which PxC has had a pronounced increase of votes and a high representation in local councils in such a short period of time.

Moreover, we will mention the other political parties with whom Plataforma per Catalunya is establishing links and sharing ideology in order to contextualize and be able to understand their speech.

In the next point, the understanding and the discourse analysis of PxC will be addressed, in order to know what this political party transmits and what their arguments are. Furthermore, we should take into account the potential danger of their populist, xenophobic and anti-establishment speech as well as the

rumor transmission that promotes this discourse, which produces confusion amongst the citizens and can become the focus of community conflicts.

To conclude, we will discuss the kind of speech that the education professional should have, generate or even promote against the one generated and transmitted by the PxC and subsequently by the general population, with the aim of preventing conflict situations and generate critical awareness promoting the questioning of this political party's speech.

KEYWORDS: Extreme Right politics, Xenophobia, populist, anti-establishment, micro-conversations.

Aquest article va dirigit als professionals de l'educació. Pretén conscienciar o promoure una reflexió sobre la importància d'identificar els discursos de la ultradreta en el nostre entorn proper, Catalunya. Així doncs, parlarem de la Plataforma per Catalunya, el partit polític d'ultradreta amb representació a Catalunya. Per tant, primerament es contextualitzarà i analitzarà l'evolució d'aquest partit, les seves influències discursives en l'àmbit europeu, el seu discurs i finalment com el professional hauria d'actuar en el seu entorn proper i en l'àmbit professional / laboral per tal de promoure el pensament crític de la societat, sempre fent ús del discurs com a eina transformadora.

1. Plataforma per Catalunya

El gener del 2001 es va consolidar el que seria l'embrió de Plataforma per Catalunya (PxC), la Plataforma Vigatana. El seu fundador fou Josep Anglada¹, juntament amb August Armengol (Vicepresident de la PxC) i Mateu Figuerola². La seu de la Plataforma per Catalunya és a Vic, municipi en el qual l'any 2011 s'arribà a consolidar com a segona força política tot i que situant-se en l'oposició. En altres municipis (com el Vendrell, Manresa, Manlleu, Cervera) també guanyà representació als ajuntaments.

Segons Casals (2009), es tracta d'un partit que s'articula a nivell local i principalment s'intenta estendre per tots els municipis catalans. Fou en les eleccions municipals en les quals l'any 2011 la PxC va aconseguir el màxim nombre de vots, el partit polític va créixer un 500%³ (Viñas, C. ;2013). A nivell estatal intentà guanyar representació, però el discurs que transmet la PxC és de caire catalanista, és a dir, elabora el seu discurs en català, la diada del partit és el mateix dia que la de Catalunya, tot i que reforça la unió entre Catalunya i Espanya. A més, és un partit en el qual totes les gestions i decisions estan molt centralitzades, tot passa per Josep Anglada i Vic, per tant era improbable que guanyés gaire representació fora de Catalunya. Tot i això, va obtenir

¹ Actualment ha estat destituït com a president de la Plataforma per Catalunya i que encara exerceix com a regidor a l'Ajuntament de Vic.

² L'any 2007 abandonà el partit per discrepàncies amb el discurs de Josep Anglada.

³ Dades extretes de: www.pxcatalunya.com, [la PxC passa de 17 a 67 regidors repartits en 39 ajuntaments dels municipis catalans].

representació a Madrid (PxM), a la Comunitat Valenciana (PxCV) i a Castella i Lleó (PxCL).

El seu líder Josep Anglada, destaca per la seva trajectòria en el món de la política. Fou militant d'altres partits polítics com ara la Fuerza Nueva de Blas Piñar⁴, la Alianza Popular, el Frente Nacional amb el mateix Blas Piñar i finalment en el Partit Popular. Després de participar en aquest últim partit va decidir crear la Plataforma Vigatana i posteriorment la PxC.

Tot i ser un partit de curta trajectòria dins el món polític català i espanyol, ja hi havia discrepàncies sobre el seu funcionament intern. Així ho expressen Figuerola i Terré⁵, els quals formaven part del partit i es van escindir d'aquest cansats del <<personalisme>> d'Anglada (Erra, Serra, 2008; 94). Figuerola i Terré, titllen a la PxC d'angladisme, una dictadura dins un partit en democràcia. L'angladisme causà un desestructurament i qüestionament de l'ideari del partit, però únicament tingué conseqüències internes.

L'auge del partit es va poder plasmar en el període que va des de les eleccions de l'any 2007 a les de l'any 2011, es produí un creixement espectacular⁶. Els dirigents de la PxC s'havien limitat a realitzar campanyes electorals d'àmbit municipal i a poques poblacions catalanes, per la qual cosa es pot dir que van rebre molt suport sense realitzar grans esforços i difusions. S'estava produint el que Xavier Casals (2009) anomenà com a "lepenització dels esperits", expressió que trobarem descrita en el següent apartat.

Actualment el partit té com a portaveu a Robert Hernando, arran de la destitució de Josep Anglada aquest mateix any, el 2014. El discurs identitari de Robert Hernando segons el diari Osona.com (2014) es remunta a una tradició més territorial (anti-immigrant) que no pas religiosa en referència al discurs utilitzat per Josep Anglada, el qual era de caire més religiós tot i també tenir el caire territorial. Però el discurs de Josep Anglada era difícil d'allunyar del

⁴ Blas Piñar López (1918 – 2014) La seva trajectòria i vida pública va destacar sempre per la seva identificació amb el franquisme i la defensa dels principis ideològics del *Movimiento Nacional*.

⁵ Joan Terré. Ex conseller i ex Secretari d' Organització de Plataforma per Catalunya (PxC)

⁶ <http://www.historiaelectoral.com/municat2.html> Recuperat el 9 de maig del 2014

discurs feixista d'alguns dels antics partits polítics on aquest havia participat anteriorment (Fuerza Nueva, Alianza Popular, Frente Nacional). Per tant, els vincles amb la política franquista de l'època Anglada poden quedar enrere i, així, preparar una "nova" PxC que no arrossegui aquest llast i que sigui més atractiva per a la població autòctona que pateix amb més duresa la crisi econòmica.

1.1 La "Lepenització" dels esperits

Per tal de poder copsar l'auge de la PxC cal tenir clar quins factors van intervenir-hi ja que aquest partit va créixer desmesuradament en un període de temps relativament curt. En aquest apartat tractarem què facilità aquest procés.

La PxC com altres formacions d'ultradreta⁷ denuncien, critiquen i rebutgen les elits polítiques i posen a l'agenda política inquietuds dels ciutadans que els "grans" partits polítics defugen. Aquestes formacions, majoritàriament per interessos propis utilitzen fal·làcies i divulguen propaganda per tal d'aconseguir el suport popular. Segons Joan Antón Mellón, (2006) formacions com la PxC aporten solucions simplistes a problemes complexos. Per tant, segons Antón, les solucions simplistes són demagògia barata. Per exemple, la PxC proposa en el seu decàleg *vitalitzar la democràcia*. Tal cosa és incompreensible, té infinites interpretacions i per tant és quelcom difós, el que vindria a ser demagògia barata, allò que els ciutadans volen sentir però que mai es diu de quina forma es realitzarà.

Habitualment es considera que la ultradreta guanya vots quan realitza campanyes molt properes i d'àmplia difusió a tota la societat. Però, segons A. Bover (2014, entrevista), "*La PxC a Salt va aparèixer del no res i es va plantar amb 3 regidors al ajuntament simplement empaperant la població la setmana abans de les eleccions municipals*". Així doncs, d'aquí es pot extreure el mot que utilitza Xavier Casals, la lepenització dels esperits. La qual, fa referència a l'elector que ha interioritzat les idees d'aquests partits polítics abans de que aquests es presentin a les eleccions, és a dir, el discurs transmès per aquests polítics s'ha anat arrelant a la societat, moltes vegades gràcies als mitjans de

⁷ España 2000 (Espanya), FPÖ o Partit de la Llibertat (Àustria), Front Nacional (França), etc.

comunicació, i les persones l'han anat interioritzant o normalitzant sense adonar-se'n. Així doncs, quan apareix un partit polític que respon a aquestes idees interioritzades, la població el vota de bon grat tot i que possiblement discrepin d'altres punts del programa polític o bé no es considerin racistes però votin a un partit xenòfob.

La lepenització dels esperits, està inspirada en el Front Nacional de Le Pen, partit que va experimentar un ascens de vots a França gràcies al seu discurs populista i demagògic que va anar calant a la societat francesa i està estenent-se per tot Europa.

1.2 Partits d'ultradreta Europea i la PxC

Entendre amb qui comparteix ideari, amb qui s'emmiralla i amb quins líders polítics europeus es relaciona la PxC ens pot ajudar a entendre molt millor quin serà els seu discurs en un futur proper i tanmateix veure que no és un moviment puntual i poc organitzat. Tal i com anomena Taguieff (2007), una "onada populista" iniciada als anys vuitanta i que sembla no tenir barreres per estendre's per tot Europa.

Robert Hernando, actual portaveu de la PxC en el seu bloc⁸ fa èmfasi en que les seves idees són i responen al moviment identitari, és a dir, autòctons versus immigració i com aquesta suposadament afecta negativament a la història del país d'acollida, a les seves tradicions, etc. Segons el mateix R. Hernando, aquestes idees es veuen representades a Europa per partits com el FPÖ austríac i el FN francès. L'antic dirigent del partit Josep Anglada fou l'encarregat d'establir vincles amb aquests partits, i actualment són amb els qui més relació té la PxC.

La PxC i el FPÖ tot signant un acord⁹ 9 punts centraven l'eix del que seria el seu ideari. la majoria dels punts s'enfoquen a l'antislamisme, amb un caire

⁸ Dades extretes del blog personal de Robert Hernando (5 d'abril del 2014): <http://roberthernando.blogspot.com.es/>

⁹Acord signat per Josep Anglada i Heinz – Christian Strache l'any 2010 http://www.el9nou.cat/complements/12761_2985.pdf

evidentment xenòfob i rebutjant la globalització, ja que és una porta d'accés dels immigrants a Europa, l'Europa dels autòctons. En el cinquè punt de l'acord es plasma perfectament part de l'ideari d'ambdós partits: *“Parar inmediatamente la inmigración a todos los países de la Unión Europea, incluso en el ámbito de la llamada reagrupación familiar”*.

El Front Nacional de Le Pen sempre ha estat el mirall per a la PxC, un partit proper i amb ideologia molt similar tal i com podem veure en la documentació que elabora i transmet el partit ultradretà francès¹⁰ a la pàgina web del partit.

Temes com la immigració i la seguretat ciutadana que van molt lligats en els projectes d'ambdós partits són elementals per al seu discurs. El Front Nacional francès i la PxC van acabar d'establir lligams entre ells i amb d'altres partits ultradretans a la trobada que es va realitzar a Xipre. Aquesta trobada va servir per unificar els discursos i projectes dels partits identitaris europeus, the European Alliance for Freedom (EAF).

L'EAF està encapçalada per dirigents del FPÖ, Front Nacional (Le Pen), Vlaams Belang¹¹ i el Swedish Democrats. Altres partits que podríem anomenar minoritaris com ara la Plataforma per Catalunya formen part d'aquesta aliança (EAF), la qual explicita a la seva pàgina web¹² que no cal compartir l'ideari al complet, no cal que els partits estiguin en consonància total amb els fundadors d'aquesta. Tot i que els fundadors de la EAF diuen que no cal compartir l'ideari d'aquesta, és evident que per formar-ne part has de tenir certa representació ja sigui a nivell municipal o estatal i ser acceptat per els partits que lideren la EAF. La PxC en pot formar part gràcies a la representació que té en diferents ajuntaments catalans, a més de compartir l'ideari d'aquests partits. En el programa electoral de la PxC podem trobar molts símilis als d'aquests partits europeus que conformen la EAF, com per exemple el rebuig a la immigració

¹⁰ Per poder valorar les similituds de l'ideari del Front Nacional francès amb la PxC: <http://www.frontnational.com/le-projet-de-marine-le-pen/>

¹¹ Per poder visualitzar els símilis entre la PxC i el Vlaams Belang:

<http://www.vlaamsbelang.org/files/20140318ProgrammaVerkiezingen2014.pdf>

¹² Per saber més sobre la EAF es pot consultar <http://eurallfree.org/?q=node/65>

provinent de l'islam deixant-ne constància amb la intenció de suprimir el dret de reunificació familiar de les persones immigrants.

D'altres partits europeus de caire ultradretà que haurien tingut contacte amb la PxC o bé aconsellen i recolzen al partit serien: el Partit Popular Suís, el Lega Nord d'Itàlia, el Partit Popular Danès, el Partit del Progrés a Noruega, Veritables Finlandesos a Finlàndia, el Moviment per a una Hongria Millor, etc. La PxC estableix contacte amb els partits anteriorment anomenats, però tímidament es vol desvincular d'altres partits d'ultradreta com ara l'Alba Daurada a Grècia, ja que no li és convenient tot i compartir certs punts de l'ideari com ara la política anti-immigració.

L'Alba Daurada amb el seu discurs extremista i neonazi està aconseguint una representació important al seu país i essent un bon focus d'atenció per a la societat mundial i establint-se cap a aquests partits la definició d'ultradreta i no per a partits com la Plataforma per Catalunya que amb comparació amb les accions de partits com el grec aprofiten per desvincular-se d'aquest extremisme tant radical que intenten evitar en accions però no en el discurs.

2. El discurs de la PxC, de caire populista i xenòfob

Ara, un cop anomenats els partits d'ultradreta europea amb qui la PxC té més vincles establerts i alguns dels quals són la referència del partit català, destacaria els dos eixos que vertebraven el discurs de la PxC. La xenofòbia o rebuig a la població estrangera i el seu discurs anti-establishment, en contra dels partits tradicionals. Aquest discurs el reforcen amb el populisme, el "poble" com a fons de poder, per tal qual cosa expressen com he comentat el rebuig a les accions dels polítics dels partits tradicionals i destaquen la seva aversió a les elits econòmiques.

La PxC s'ha presentat com la solució política als suposats problemes actuals en referència a la immigració, però alhora com a una nova solució al descontentament de la ciutadania cap als partits tradicionals, segons la PxC causants de la crisi actual per la seva mala gestió. També es presenta com el partit que escolta les demandes i les necessitats reals de la ciutadania.

Tal i com diu Llenas, M. (2012; 536), al llarg del discurs de la PxC es tracta a les persones autòctones com les víctimes o les perjudicades a causa dels problemes que comporta la immigració i la mala gestió de les polítiques d'immigració que realitzen els altres partits polítics. Per tal de deixar clara la visió de la PxC, aquesta mateixa autora fa la distinció d'endogrup i exogrup, és a dir, *l'endogrup* seria la representació positiva formada per Europa/Occident, i englobaria la mateixa PxC, i les persones autòctones; *l'exogrup* seria la representació negativa formada pels partits polítics tradicionals i les persones immigrades.

2.1 PxC i la Xenofòbia

Segons Casals (2009), la PxC es dirigeix als seus electors, a la població, rebutjant l'Islam, el qual és presentat com un agent invasor o colonitzador i aculturador, el qual distorsiona l'ordre públic i la seguretat ciutadana.

A partir d'aquesta afirmació i inspirat en les investigacions d'Aitor Hernández-Carr (2008), dividiré el discurs xenòfob de la PxC en tres parts o tres arguments que són els més representatius i utilitzats pel partit en el seu discurs.

Primerament basen el seu discurs en *l'amenaça cultural*, és a dir, reiteradament adverteixen de l'arribada "massiva" o "excessiva" d'individus amb cultures alienes a la autòctona, la qual cosa, suposa un perill per a la supervivència dels valors, estils de vida i tradicions d'aquesta (Betz, 2004; citat per Hernández, 2008).

En segon terme, parlariem de la *incompatibilitat cultural* o sia, els problemes que comporta la població estrangera un cop "conviu" amb la autòctona. S'utilitza a les persones migrades o altrament anomenats per la PxC immigrants per justificar les problemàtiques socials que es donen a les comunitats, com per exemple, els descens del rendiment escolar dels autòctons, la degradació dels barris i els "problemes de convivència" derivats, com ara la inseguretat ciutadana.

Finalment la PxC fa èmfasi a *l'accés als recursos públics i en l'accés al mercat laboral*. En aquest àmbit és on sorgeixen la major part dels rumors cap a l'ús d'aquests serveis i l'accés, ja sigui per abús o ús fraudulent dels recursos públics o en cas del mercat laboral, els tractes de favor que s'exerceixen per facilitar l'accés a aquest col·lectiu.

En base a aquests tres arguments, es pot dir que la PxC demostra clarament el seu rebuig a les persones migrades. El seu lema n'és l'exemple més clar; *Primer els de casa*. Lema que fa referència a la preferència dels recursos i serveis de la ciutadania pels autòctons i potencia la diferència entre les persones que resideixen en un mateix barri, ciutat o població.

2.2 PxC , l'Anti – establishment i el populisme

La seva dimensió populista és essencial perquè els dirigents ultradretans segons Pierre André-Taguieff (citats per Casals, X, 2011;139) s'adrecen al poble com a *demos* (dipositari de la sobirania nacional davant les oligarquies polítiques que segresten la seva sobirania) i com a *ethnos* (comunitat homogènia i sense divisions internes). A partir d'aquí, segons la PxC els partits tradicionals són categoritzats com a "partits de l'estranger"¹³, el poble en contra de les elits que governen i, alhora, rebutgen els mitjans de comunicació, ja que argumenten que aquests estan sotmesos als interessos polítics.

La PxC es considera a ella mateixa com "la plataforma de tots els ciutadans que no es senten representats pels partits de sempre en temes tant importants com la immigració il·legal, la delinqüència, l'atur, el terrorisme, la corrupció política o la degradació ambiental".¹⁴ Tots aquests punts a excepció de la corrupció política estan lligats per la PxC als immigrants, és a dir, es donen arran de l'arribada d'aquests a Catalunya.

¹³ Veure comentari complet a <http://pxcdeabrera.com/2012/11/el-partido-popular-de-abrera-quiere-que-los-inmigrantes-marroquies-extranjeros-voten-en-las-proximas-elecciones-autonomicas/>

¹⁴ "Declaració Programàtica", consultada a www.pxcatalunya.com/pagines/declaracio-programatica1.html.

La diferència de l'extrema dreta populista dels partits anteriorment anomenats anti - democràtics és que aquesta no rebutja la democràcia, sinó que ataca als representants d'aquest sistema mitjançant la crítica, la qual és recolzada per la opinió pública, sobretot en èpoques de crisi com l'actual on tot aquest fenomen anti - establishment es veu potenciat. Els partits d'extrema dreta no són els únics que sostenen aquest discurs anti-establishment, també els d'extrema esquerra com ara la Candidatura d'Unitat Popular (CUP) *"La CUP critica "l'enxufisme" del PSC i la hipocresia de CIU..."*¹⁵.

2.3 El discurs de la PxC

Observat el discurs que predomina en els partits d'ultradreta i evidentment en la PxC, fóra bo plasmar la perillositat que poden tenir aquests discursos en la societat actual. Es fa referència a la perillositat pel fàcil arrelament d'aquests discursos en menor o major part a la ciutadania.

Investigacions recents com la d'Aitor Hernández-Carr (2008; citat per Prieto, R.; Lombarte, S.; Montañez, X., 2013) posen d'evidència la instrumentalització política que la PxC està fent d'aquest tipus de posicionament xenòfob i aporofòbic (por a les persones pobres). Aquest fet anomenat *populisme d'exclusió* té suport en una societat democràtica que no creu en la representació dels líders polítics i la seva visió de futur es veu alterada per agents externs que condicionen el seu benestar i per tant, la ciutadania es troba indefensa, o més aviat impotent (Betz, 2002; citat per Prieto, R.; Lombarte, S.; Montañez, X., 2013).

Aquest no creure en la representació dels líders polítics està causant el que s'anomena desafecció política de la ciutadania i partits com la PxC es veuen reforçats per anar en contra d'aquests líders polítics. Aquesta desafecció política està aflorant tant a la societat catalana com a la espanyola, *"la societat catalana presenta els símptomes principals de la "desafecció política" detectada a la major part dels països del nostre entorn sociocultural"* (Vallés, J.M., 2007; 25).

¹⁵ Veure article complet a <http://santperederiudebitlles.cup.cat/noticia/la-cup-critica-lenxufisme-del-psc-i-la-hipocresia-de-ciu-sant-sadurn%C3%AD>

La desafecció política en el cas de Catalunya segons Vallés (2007; 22), aquests indicis són presents a les conductes i a les opinions dels ciutadans. En referència a les conductes a Catalunya podem visualitzar com la participació electoral és baixa, augmenta la tendència al vot blanc o nul, apareixen noves propostes polítiques en forma de “plataformes”¹⁶ locals a les eleccions municipals.

És oportú centrar-se en aquests discursos populistes de caire ultradretà, els quals no sempre són percebuts així tot i ser-ho. Hi ha persones que es consideren d'esquerres i voten a la PxC¹⁷.

Com és possible que un partit titllat de xenòfob (Erra i Serra, 2008) sigui percebut com a adequat o idoni per a un sector de persones considerat d'esquerres? Com enfoquen el seu discurs identitari (centrat en la tradicionalitat) i populista per tal que sigui concebut com a vàlid en la societat actual?

La mateixa PxC es considera un partit que no és d'esquerres ni de dretes, la qual cosa segons Gustau Muñoz (2007; citat per Reyner, J., Pujol, E., 2007; 345) no ser de dretes ni d'esquerres és una manera històricament acreditada de considerar-se de dretes, i normalment d'una dreta extrema. Tanmateix anomenada per Taguieff (citada per Casals, X., 2011;139) <<extremisme de centre>>.

En el discurs de la PxC en primer lloc, es fa referència a un “poble” idealitzat que és representat com a portador d'unes virtuts i d'un sentit comú el qual ha d'estendre's al camp polític. En segon lloc, es presenta a aquest “poble” en oposició a un element extern a ell (ja siguin les elits o la població estrangera). La PxC enfoca els temes de preocupació general com a l'eix del seu programa, ells ho solucionaran, això sí, primer s'ha d'acabar amb la casta política actual i sobretot amb la immigració, especialment la provinent de cultura islamista. Així doncs, persones amb poc coneixement de la ideologia del partit o d'acord amb aquesta i desesperades per a obtenir una solució als problemes que es van

¹⁶ Es fa referència a partits com Ciutadans, Plataforma per Catalunya i la Candidatura d'Unitat Popular.

¹⁷ Dades extretes de <http://blogspersonals.ara.cat/elpatidescobert/2011/08/17/qui-vota-pxc/>

acumulant a mesura que passa el temps, tot i considerar-se votant d'esqueres, poden acabar votant a aquest partit polític identitari.

La PxC aboca el que Jordi Pascual (1997; citat per Serra, 2001) anomena discursos d'alteritat, els quals perjudiquen, discriminen, estigmatitzen i contribueixen a segregar els subjectes socials sobre qui es projecten (els gitanos, els àrabs,...). Aquests discursos, diu, incorporen elements discursius de normalització social, per exemple, els immigrants són culturalment inferiors i la seva integració a la societat comporta problemes. La qual cosa, ens condiona a l'hora de relacionar-nos amb determinats col·lectius i alhora prolifera l'expansió de prejudicis cap a aquests. L'oposició a la immigració es presenta com una defensa de la identitat cultural de la nació, i, en conseqüència com una defensa de la pròpia nació (Hernández, A., 2008).

Podem definir el discurs com de confrontació, on el discurs anti-establishment i el discurs anti-immigrant són l'autèntic motor de la mobilització populista que desenvolupa aquesta formació (Betz, 2002; citat per Hernández, 2008). Tanmateix, l'ús d'oxímorons (la segona paraula desmenteix la primera, la frase no és coherent) en el discurs de la Plataforma per Catalunya, dificulta la seva comprensió i/o intenció final. Per exemple, "*sense seguretat no hi ha llibertat*", en aquest cas, la seguretat no condiona que hi hagi llibertat, fins i tot podríem dir que un excés de seguretat redueix la llibertat.

L'entorn social que s'està donant en el nostre país facilita la proliferació d'aquest discurs incoherent. No obstant, la desvinculació de la ultradreta (no la PxC) respecte al franquisme és massa recent i la gent encara té presents la relació que aquests partits van mantenir durant un llarg període de temps. A més de la relativa joventut del sistema democràtic espanyol, el qual és un altre punt que dificulta l'auge del discurs de partits com la PxC.

3. El discurs del professional de l'educació enfront el discurs del la PxC

Visualitzat el panorama en què s'ha generat, expandit i estès la PxC, les seves similituds amb els partits de l'extrema dreta europea i el caràcter del seu discurs, fóra bo detallar quin pot ser el paper dels *professionals de l'educació* (en tots els àmbits possibles, formal, no formal i informal). Professionals que treballen amb totes les capes de la societat, però que rebran més alarmes en els barris on l'atur sigui més elevat o bé on les capes més desfavorides de la societat hagin de competir amb les minories marginades tal i com exposa San Román (1995; citat per Serra, 2001; 31):

“quan la societat obre les portes a les minories marginades sol posar-les en competència amb les capes més pobres. En períodes d'escassetat com l'actual, són aquestes mateixes capes les que són empeses cap avall forçant-les a competir en el camp que havia ocupat la minoria. És això el que explica que sigui en aquests sectors on amb més facilitat es desenvolupen els brots racistes i, fins i tot, s'arribi a crear la imatge que la resta de la societat és aliena a aquesta ideologia i les seves manifestacions”.

Com assenyala Taguieff (1995; citat per Casals, 2011; 143), cal modificar les causes socials que afavoreixen l'ascens de la ultradreta (atur i precarietat laboral, degradació urbana, inseguretats ciutadana) i sobretot cal recórrer a la lluita ideològica més literal: palesar la demagògia del seu discurs populista, és a dir, les contradiccions i falsedats.

En aquest article es fa èmfasi en la lluita ideològica més literal, ja que és on l'educació pot tenir accés i combatre de manera més directa als discursos ultradretans. Per exemple trets com ara els culturals, visibles i alhora desconeguts per la societat i per tant és més fàcil reproduir i transmetre rumors. L'educació és la base de tota societat i per tant està molt lligada a les polítiques socials que s'haurien de modificar, però per no entrar en el debat del que engloba o no l'educació em centraré únicament en aquesta lluita ideològica, en el poder del discurs.

Des del punt de vista del professional de l'educació, s'hauria de veure com bona part de les solucions o processos de reflexió que promouen un canvi parteixen de les micro-converses, és a dir, del diàleg transmès dia a dia. Segons la Mesa per a la diversitat en l'Audiovisual (2013; 20):

“Amb l'ús d'un llenguatge excloent, es contribueix a crear i a recrear des dels mitjans un estat d'opinió en què la xenofòbia i el racisme vagin guanyant espai i fins i tot esdevinguin part del discurs hegemònic”.

Aquesta afirmació recalca la importància sobre l'ús d'un llenguatge inclusiu. No obstant, no és l'únic a tenir en compte, el binarisme nosaltres/ells tan àmpliament acceptat, ha de ser qüestionat per tal que el llenguatge inclusiu pugui ser eficient. Evidentment, l'àmbit dels mitjans de comunicació arriba a molta més població que el que pugui transmetre un educador social, però aquesta afirmació per part de la Mesa per a la diversitat en l'Audiovisual ens confirma que el llenguatge inclusiu és la via a seguir.

Com a professionals de l'educació ens hem de defensar davant els arguments excloents i discriminatoris de partits polítics com la PxC. Aquests arguments seran transmesos pels mitjans de comunicació i posteriorment difosos per la ciutadania. Així doncs, la manera de defensar-se i/o prevenir és utilitzar el llenguatge inclusiu i el qüestionament de totes aquelles notícies, rumors i informació incompleta que les persones transmetran.

Al no contrastar informació i que aquesta sigui incompleta en la majoria de casos permet que es creïn rumors dels quals la PxC n'és una gran difusora. Un exemple d'informació incompleta seria l'ús del burka. La PxC i tants altres partits polítics catalans com espanyols afavoreixen el racisme quan fan declaracions públiques sobre la prohibició de l'ús del burka: *“S'ha de prohibir el burka per a defensar els drets de les dones”* (Ajuntament del Vendrell, acta 11/06/2010; 5; citat per Llenas, 2012; 524). Aquí s'obriria l'etern debat entre la llibertat d'expressió, la societat patriarcal i l'islam, però com a professionals de l'educació no hem de contra-argumentar aquest discurs, per molt en contra que hi estiguem, simplement qüestionar-lo. La gent s'ha de qüestionar si amb la prohibició es solucionarà la violència de gènere o discriminació vers les dones

o s'està afavorint al racisme. Si la persona qui està difonent un discurs es qüestiona credibilitat d'aquest, majoritàriament deixarà de fer-ho.

Sembla quelcom impossible que les micro – converses puguin condicionar els nivells macro, però vivim en una societat constantment en canvi i diàleg, arribats a aquest punt, per tal de no facilitar l'auge d'aquests partits ultradretans, s'hauria de qüestionar i fer qüestionar tot discurs, utilitza llenguatge inclusiu i veuràs els canvis que es produeixen en el teu entorn més proper (BCN Antirumors, 2014).

Puntualitzo que s'acota el rang d'acció als professionals de l'educació ja que suposadament la majoria d'aquests són conscients o tenen noció de la transmissió d'estereotips i de com poden influir les micro-converses dotades d'un llenguatge inclusiu a la societat i no fóra bo englobar a la ciutadania dins el mateix grup, ja que no tenen compromís d'aplicar o ser conscients de l'ús d'aquestes micro – converses, tot i que la utopia seria que això fos així.

Per una banda, aclarir que no es redueix la lluita contra el racisme a l'ús de micro-converses ja que com he anat comentant la millor solució és la prevenció i aquesta s'aconsegueix amb una educació inclusiva i amb polítiques socials que afavoreixin la igualtat entre persones.

Per altra banda, destacar la meva insistència en les micro-converses ja que personalment valoro molt l'ús dels mots i la connotació que cada societat atribueix a aquests i per aquest motiu tot i no ser la principal eina de l'educador social, les micro – converses basades en un llenguatge inclusiu haurien de ser d'ús diari per tot professional de l'educació.

A mode de conclusió, ser conscients com a educadors de la importància d'aquestes micro – converses, com poden afavorir la tasca de l'educador al seu, al nostre dia a dia. Des d'un Centre Residencial d'Acció Educativa (CRAE), fins als Serveis Socials Bàsics d'Atenció Primària (SBAS), o en qualsevol entitat, associació o servei on la figura de l'educador sigui visible i activa, allà hi podrà arribar el llenguatge inclusiu i allà si podrà produir un canvi que ben segur tindrà una repercussió significativa a llarg termini en la nostra societat. Una societat molt més crítica amb la informació que rep i transmet,

una societat que reacciona activament davant les injustícies promogudes pel discurs de partits com la PxC.

Un és el que fa, no el que diu que fa (Román, B., 2014). Reacciones, o ets plataforma per Catalunya?

Referències bibliogràfiques:

Antón, J. (2006) "Xenofobia y teoría política. La influencia de la nueva derecha europea (ND) en los partidos neopopulistas". De: Iñaki Riviera ed. *Contornos y pliegues del derecho. Homenaje a Roberto Bergalli*. Antrophos. 216 – 222

Casals, X. (2009) "La Plataforma per Catalunya: la eclosión de un nacional – populismo catalán (2003 – 2009)". Barcelona: Instituto de Ciencias Políticas y Sociales (UAB).

— (2011) "La nova ultradreta i l'expansió del populisme". Barcelona: Revista del Centre d'Estudis Jordi Pujol, 136 – 149.

Definicion.de (2008 – 2014) "Demagogia". Recuperat el 10 d'abril del 2014 de: <http://definicion.de/demagogia/>

Erra, M.; Serra, J. (2008) "*Tota la veritat sobre Plataforma per Catalunya*". Badalona: Ara llibres, S.L.

European Alliance for Freedom. Recuperat el 4 d'abril del 2014 de: <http://www.eurallfree.org/>

Fuerzanueva.com. Recuperat el 24 de març del 2014 de: <http://www.fuerzanueva.com/Biografia.pdf>

Gabinet d'Estudis Socials i Opinió Pública (2011) Recuperat el 20 de març del 2014 de: http://www.colpis.cat/files/documents/420_material.pdf

Hernández, A. (2008) "La derecha radical populista en Europa: discurso, electorado y explicaciones". *Revista Española de Investigaciones Sociológicas*, 136, octubre – diciembre; 141 – 160.

--- (2012) "La irrupción de la nueva extrema derecha en España: Un análisis de la trayectoria, estrategia política y base electoral de Plataforma per Catalunya. (Tesi doctoral). Institut de Govern i Polítiques públiques, UAB.

Llenas, M. (2012) "Análisis del discurso de Plataforma per Catalunya sobre inmigración en los ayuntamientos de Vic y el Vendrell (Cataluña)". *Barcelona: Discurso y Sociedad*, 2012, Vol.6 (3), 490 – 542.

Prieto, R; Lombarte, S.; Montañez, X. (2013) "Desmuntem rumors per fomentar la convivència". *Educació Social. Revista d'Intervenció Socioeducativa*, 54, 123 – 141.

Publico.es. Recuperat el 24 de març del 2014 de: <http://www.publico.es/actualidad/498355/muere-el-historico-dirigente-de-la-ultraderecha-blas-pinar>

Renyer, J.; Pujol, E. (2007) "*Pensament polític als Països Catalans, 1714 – 2014*" Barcelona: CETC.

Román, B. (2014) Conferència: Què és la solidaritat?

Serra Salamé, C. (2001) "*Identitat, Racisme i Violència. Les relacions interètniques en un institut català*". (Tesis doctoral). Departament de Pedagogia. Universitat de Girona.

Taguieff, P. (2007) "Interpretar la ola populista en la Europa contemporánea: entre resurgencia y emergencia". Miguel Ángel Simón ed. *La extrema derecha en Europa desde 1945 a nuestros días*. Tecnos, Madrid.

Tv3.cat. Recuperat el 25 de març del 2014 de: <http://www.tv3.cat/videos/4717531/Lascens-de-lultradreta-a-Europa-Xavier-Casals-professor-historia-contemporania-especialista-en-moviments-populistes>

Vallés, J.M. (2007) "*Actituds polítiques i comportament electoral a Catalunya: materials per un debat social*", Direcció General de Participació Ciutadana – Generalitat de Catalunya, Barcelona.